

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 20.3.2007
KOM(2007) 124 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

50-LECIE TRAKTATU EURATOM

{SEK(2007) 347}

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

50-LECIE TRAKTATU EURATOM

Dnia 25 marca 2007 roku upływa 50. rocznica podpisania Traktatów Rzymskich będących podstawą dla Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, która przekształciła się we Wspólnotę Europejską i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, zwaną często Euratomem. Rocznicą ta jest okazją do przyjrzenia się głównym „osiągnięciom Euratomu”, aby lepiej przygotować się do przyszłych działań.

1. WPROWADZENIE

Europejska Wspólnota Energii Atomowej (zwana dalej Wspólnotą) została utworzona w celu stworzenia warunków rozwoju energii jądrowej w Europie dzięki dzieleniu się zasobami (funduszami, wiedzą, materiałami, ekspertami, itd.) przy zapewnieniu ochrony ludności oraz we współpracy z innymi krajami i organizacjami międzynarodowymi. Zainteresowanie wywołane Traktatem Euratom w niektórych państwach skłoniło je do wzięcia udziału w większym projekcie wspólnego rynku, który był negocjowany w tym samym czasie co Traktat Euratom.

Aby osiągnąć swoje cele Wspólnota otrzymała wiele zadań:

- rozwój badań i zapewnienie rozpowszechniania wiedzy technicznej;
- ustanowienie jednolitych norm bezpieczeństwa w celu ochrony zdrowia ludności i pracowników oraz kontrola ich stosowania;
- ułatwianie inwestycji i zapewnianie, zwłaszcza poprzez wspieranie inicjatyw przedsiębiorców, tworzenia podstawowych urządzeń koniecznych do rozwoju energii jądrowej we Wspólnocie;
- czuwanie nad regularnością i trwałością dostaw rud i paliw jądrowych dla wszystkich użytkowników we Wspólnocie;
- zagwarantowanie dzięki odpowiednim kontrolom, niestosowania materiałów jądrowych do celów innych niż planowane;
- wykonywanie przyznanego jej prawa własności specjalnych materiałów rozszczepialnych;
- zapewnienie dużych rynków i dostępu do najlepszych środków technicznych poprzez stworzenie wspólnego rynku materiałów jądrowych;
- wspieranie pokojowego wykorzystania energii jądrowej przez nawiązywanie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi.

2. OSIĄGNIĘCIA TRAKTATU EURATOM

2.1. Wspieranie badań i rozpowszechnianie wiedzy

Artykuł 7 Traktatu Euratom wprowadził do prawa wspólnotowego pojęcie wspólnotowych programów badawczych (programów ramowych). Pierwsze programy już dawno zostały zrealizowane. Szósty program ramowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2003–2006 pozwolił na zainwestowanie 1 230 mln EUR w badania wspólnotowe Euratom, rozwój technologii, współpracę międzynarodową, rozpowszechnianie i wykorzystywanie wiedzy i szkoleń w celu zapewnienia bezpiecznego korzystania z energii jądrowej oraz wprowadzania innowacji w tej dziedzinie, jak również w dziedzinie zastosowań medycznych i przemysłowych promieniowania jonizującego.

Za pośrednictwem tego programu finansowane były również działania Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) w dziedzinie energii jądrowej. Centrum badawcze powstało na podstawie Traktatu Euratom (art. 8). W chwili obecnej prowadzi swoją działalność w dziedzinie badań jądrowych i niejądrowych w siedmiu instytutach badawczych znajdujących się w Niemczech, Belgii, Włoszech, Holandii i Hiszpanii.

Pięćdziesiąta rocznica Traktatu Euratom będzie początkiem siódmego programu ramowego Komisji (2007-2011) o budżecie około 2 750 mln EUR. Nieco mniej niż jedna trzecia tego budżetu jest przeznaczona na badania w dziedzinie syntezy jądrowej przeprowadzane za pośrednictwem programu niebezpośrednich działań lub przez JRC, badania te będą obejmowały bezpieczne użytkowanie i rozwój systemów reaktorów syntezy jądrowej, zarządzanie odpadami radioaktywnymi, ochronę przed promieniowaniem i bezpieczeństwo związane z nierozprzestrzenianiem. Prawie dwie trzecie budżetu będą przeznaczone na badania w dziedzinie energii syntezy jądrowej. Znaczenie przykładane do syntezy energii jądrowej wyraża się w uczestnictwie Unii, poprzez Wspólnotę, w międzynarodowym projekcie *International Thermonuclear Experimental Reactor (ITER)* opracowywanym przy współpracy z Chinami, Koreą Południową, Stanami Zjednoczonymi, Japonią, Indiami i Rosją. Uczestnictwo to jest kontynuacją badań Wspólnoty w tej dziedzinie, które były prowadzone od czasu pierwszego programu badań Wspólnoty i które już pozwoliły na stworzenie w roku 1978 *Joint European Torus (JET, Culham)*, którego wyniki były istotnym krokiem naprzód w zakresie opanowywania energii syntezy jądrowej.

2.2 Ochrona zdrowia ludności i pracowników dzięki normom podstawowym

Ważnym osiągnięciem na poziomie Wspólnoty było opracowanie norm w dziedzinie ochrony zdrowia pozwalających na zapewnienie wysokiego poziomu ochrony podstawowej opartego na aktualnym poziomie wiedzy fachowej, co znajduje swoje odzwierciedlenie na poziomie międzynarodowym w pracach Międzynarodowej Komisji ds. Ochrony Radiologicznej, Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, Komitetu Naukowego NZ ds. Skutków Promieniowania Atomowego, Światowej Organizacji Zdrowia i Międzynarodowej Organizacji Pracy lub też Agencji Energii Jądrowej przy OECD.

Opracowane przy pomocy ekspertów naukowych (art. 31) podstawowe normy w dziedzinie ochrony przed promieniowaniem obejmują obecnie spójny zbiór ponad dwudziestu różnych aktów prawnych, w tym sześciu dyrektyw. Przewidują one surowe zobowiązania w dziedzinie zezwoleń na działalność, nadzoru nad warunkami pracy i środowiskiem pracy narażonych pracowników, w tym ochronę przed promieniowaniem, nadzór medyczny, szkolenia i

informacje dla pracowników oraz, w dziedzinie ochrony ludności, w celu nadzoru i zmniejszenia w największym możliwym stopniu efektów takich działań dla ludności.

Normy podstawowe obowiązują we wszystkich sytuacjach, które mogą powodować narażenie ludności i pracowników na promieniowanie jonizujące i które są związane nie tylko z główną dziedziną produkcji energii jądrowej, ale również z każdym innym zastosowaniem promieniowania jonizującego w przemyśle i medycynie, jako że narażenia w celach medycznych są głównym źródłem narażenia ludności na radioaktywność sztuczną. Normy podstawowe uwzględniają fakt, że pracownicy i ludność mogą być narażeni na radioaktywność naturalną w sytuacjach, które mogą wymagać działań ze strony władz i pracodawców.

Ochrona środowiska ma również podstawowe znaczenie w Traktacie od początku jego istnienia, co sprawia, że w pewnym sensie jest on pionierem w tej dziedzinie. I tak wymaga on od państw członkowskich przedkładania Komisji ogólnych danych na temat pozbywania się wszelkich odpadów radioaktywnych przed wydaniem na to pozwolenia, tak aby Komisja mogła określić przyszły wpływ takiego projektu na środowisko w innych państwach członkowskich. Traktat zobowiązuje również państwa członkowskie do wprowadzenia systemu stałej kontroli poziomu radioaktywności w środowisku i do przekazywania Komisji wyników tej kontroli. Komisja systematycznie sprawdza funkcjonowanie i skuteczność krajowych instalacji kontrolnych. Wyniki kontroli przeprowadzanych przez państwa oraz przez Komisję są przedmiotem publikacji.

Po katastrofie w Czarnobylu w roku 1986 przyjęte zostały przepisy wspólnotowe w celu określenia warunków przywozu produktów rolnych pochodzących z regionu katastrofy. Wspólnota uczestniczy w zabezpieczeniu miejsca wypadku zwłaszcza poprzez udział w Funduszu Budowy Powłoki Ochronnej w Czarnobylu. Pomaga również ludności z tego regionu (programy CORE i ETHOS).

Ponadto wydarzenie to wywołało jednomyślną reakcję na poziomie międzynarodowym, która spowodowała zawarcie ważnych międzynarodowych umów w dziedzinie bezpieczeństwa działalności jądrowej, których Wspólnota jest stroną. Wspólnota wzmocniła również wspólnotowe ramy odpowiedzi na ewentualne stany zagrożenia radiologicznego lub wypadku jądrowego poprzez nałożenie na państwa członkowskie i operatorów jasnych zobowiązań dotyczących wprowadzenia planów operacyjno-ratowniczych na poziomie krajowym, lokalnym oraz instalacji jak też informowania ludności. Ustanowiono również wspólnotowy system wczesnej wymiany informacji w przypadku pogotowia radiologicznego (ECURIE) czynny przez 24 godziny na dobę.

2.3. Wspólnotowa perspektywa inwestycji w sektorze jądrowym

Traktat Euratom powierza Wspólnocie szereg uprawnień do zachęcania, koordynowania i ukierunkowywania inwestycji podmiotów krajowych w dziedzinie jądrowej.

W tym celu Komisja jest zobowiązana do regularnego publikowania orientacyjnego programu jądrowego dla Wspólnoty (PINC). Powinien on zawierać wytyczne zwłaszcza w odniesieniu do celów produkcji jądrowej i inwestycji związanych z ich osiągnięciem. Od roku 1958 Komisja opublikowała cztery PINC. Piąty został przyjęty dnia 10 stycznia 2007 r. w ramach ogólnego pakietu środków ustanawiających nową politykę energetyczną dla Europy w celu zwalczania zmian klimatycznych, wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego i konkurencyjności UE oraz stanowi kontynuację ostatniej zielonej księgi Komisji

zatytułowanej „Europejska strategia na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii” (2006).

Ponadto przedsiębiorstwa posiadające plany inwestycji w dziedzinie jądrowej mają obowiązek zgłoszenia ich Komisji, aby mogła ona wyrazić na ich temat swoją opinię. Zgłoszono Komisji ponad 200 projektów, a najnowsze z nich dotyczą zastąpienia wyposażenia istniejących instalacji i konstrukcji nowych reaktorów w Finlandii i we Francji.

Pożyczki Euratom ustanowione w roku 1977 przez Radę pozwoliły na pomoc w finansowaniu elektrowni jądrowych w Unii. W latach 1977-1994 udzielono osiemdziesięciu pożyczek. Zostały one całkowicie spłacone przez państwa członkowskie, które je zaciągnęły. Od 1994 roku pożyczki były przyznawane głównie na poprawę bezpieczeństwa i wydajności elektrowni jądrowych krajów trzecich niebędących członkami UE. Przyznano trzy pożyczki (Bułgaria, Rumunia i Ukraina).

Traktat Euratom wprowadził również do prawa wspólnotowego koncept wspólnego przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwa te posiadają własną osobowość prawną i ich celem jest realizacja określonych projektów mających zasadnicze znaczenie dla rozwoju przemysłu jądrowego we Wspólnocie. W latach 1961-1978 utworzono osiem wspólnych przedsiębiorstw. Ostatnie z nich miało na celu konstrukcję i działanie JET. Przewidywane jest utworzenie nowego wspólnego przedsiębiorstwa w celu zorganizowania udziału Unii w projekcie ITER. Wspólne przedsiębiorstwo jest instrumentem wspierania innowacji. Zostało włączone do Traktatu WE poprzez Jednolity Akt Europejski i w dniu dzisiejszym umożliwia oparcie się na tej strukturze projektu *Galileo*.

2.4. Regularne i uczciwe dostawy dla wszystkich użytkowników

Wspólnota jest odpowiedzialna za zapewnienie wszystkim użytkownikom regularnych i uczciwych dostaw rud i paliw jądrowych. System kontroli dostaw przewidziany w rozdziale VI tytuł II Traktatu Euratom opiera się na Agencji Dostaw Euratom, powołanej w celu bycia głównym i jedynym dostawcą materiałów jądrowych we Wspólnocie ukierunkowującym i równoważącym podaż i popyt.

Agencja posiada własną osobowość prawną, niezależność finansową i jest nadzorowana przez Komisję. Wspomaga ją komitet doradczy, w którego skład wchodzi strona biorące udział w rynku materiałów jądrowych. W celu wypełnienia swojej funkcji agencja wykonuje prawo pierwokupu rud, materiałów wyjściowych i specjalnych materiałów rozszczepialnych produkowanych na terenie państw członkowskich oraz wyłączone prawo do zawierania umów na dostawy tych materiałów niezależnie od tego, czy pochodzą one ze Wspólnoty czy spoza niej. W związku z tym, aby te umowy były ważne w świetle prawa Wspólnoty, muszą być zatwierdzone przez agencję.

Agencja odgrywa również praktyczną rolę, w szczególności wspierając przedsiębiorstwa wspólnotowe w trakcie negocjacji z przedsiębiorstwami krajów trzecich lub publikując dane referencyjne. Poza tym nadwyżka bardzo tanich materiałów jądrowych na rynku światowym na początku lat dziewięćdziesiątych spowodowana otwarciem obszaru wpływu dawnego ZSRR spowodowała, że agencja, przy wsparciu Trybunału Sprawiedliwości, odmówiła zatwierdzenia umów uważanych za niezgodne ze wspólną polityką dostaw. Polityka ta przewiduje zwłaszcza geograficzne zróżnicowanie źródeł dostaw i ma na celu uniknięcie uzależnienia Unii od jednego źródła dostaw.

2.5. Kontrola pokojowego zastosowania materiałów jądrowych

Kontrola bezpieczeństwa Euratom (rozdział VII tytuł II Traktatu) ma na celu upewnienie się, czy rudy, materiały wyjściowe i specjalne materiały rozszczepialne nie są eksploatowane niezgodnie z przeznaczeniem zadeklarowanym przez użytkowników oraz że postanowienia dotyczące dostaw i wszelkie zobowiązania w zakresie bezpieczeństwa przyjęte przez Wspólnotę na mocy umowy zawartej z krajem trzecim lub organizacją międzynarodową są przestrzegane. Komisja ma uprawnienia i obowiązek przeprowadzania tych kontroli, którego przestrzegała przez pięćdziesiąt lat. Kontrolowane są wszystkie materiały jądrowe znajdujące się na terytorium Wspólnoty od chwili ich wydobycia lub przywozu.

Komisja czuwa nad tym, aby podmioty gospodarcze przestrzegały swoich zobowiązań wynikających z samego Traktatu oraz z rozporządzeń wykonawczych. Ostatnie takie rozporządzenie zostało przyjęte w 2005 roku i jego zmiany mają na celu uwzględnienie rozszerzenia Unii, zmian w technologii przemysłu jądrowego i w technologiach informacyjnych oraz zmian w prawodawstwie.

Szybko utworzono grupę inspektorów (w roku 1960). W 2006 roku liczyła ona 180 członków. Traktat gwarantuje inspektorom w każdej chwili prawo dostępu do wszystkich miejsc, danych i osób, które ze względu na wykonywany zawód są związane z materiałami, sprzętem lub instalacjami objętymi środkami bezpieczeństwa. Inspekcje przeprowadzane są okresowo w instalacjach jądrowych Wspólnoty.

Komisja zresztą nakładała już sankcje przewidziane w Traktacie w przypadku stwierdzenia naruszeń w tej dziedzinie poprzez wszczęcie postępowania przeciwko danemu państwu członkowskiemu w drodze postępowania w sprawie naruszenia (art. 141) w drodze procedury *ad hoc* przewidzianej w art. 82 (jeden przypadek), stosując sankcje przewidziane w Traktacie bezpośrednio w stosunku do osób lub przedsiębiorstw (art. 83), takie jak ostrzeżenie (siedem przypadków) lub objęcie danego przedsiębiorstwa tymczasowym zarządem (jeden przypadek).

W ramach Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej z dnia 1 lipca 1968 r. podpisane zostały porozumienia trójstronne między państwami członkowskimi nieposiadającymi broni jądrowej, Euratomem i Międzynarodową Agencją Energii Atomowej (IAEA), z jednej strony, a każdym z dwóch państw członkowskich posiadających broń jądrową i tymi samymi organizacjami z drugiej strony. Te trzy porozumienia trójstronne umożliwiają koordynację funkcji Euratomu w tej dziedzinie z funkcjami IAEA przyznanymi na mocy Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej. Wspomniane porozumienia zostały poprawione i wzmocnione protokołami dodatkowymi w roku 1998.

2.6. Stosunki międzynarodowe

Wspólnota została utworzona jako organizacja otwarta na świat mająca za zadanie nawiązanie z krajami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi „wszelkich stosunków na rzecz zwiększenia postępów w pokojowym wykorzystywaniu energii jądrowej” (art. 2).

Historia stosowania rozdziału X tytuł II Traktatu Euratom pozwala na porównanie rozwoju stosunków międzynarodowych Wspólnoty ze zmianami w stosowaniu Traktatu Euratom jako całości: począwszy od badań nad rozwojem technologicznym, przez ekspansję handlową i na koniec współpracę międzynarodową we wszystkich dziedzinach kompetencji, a zwłaszcza w

dziedzinach innowacji, bezpieczeństwa jądrowego, ochrony przed promieniowaniem i nierozprzestrzeniania.

Tak więc Wspólnota podpisała umowy o współpracy w dziedzinie pokojowego wykorzystywania energii jądrowej z dużą liczbą krajów trzecich, w tym głównych dostawców na tym polu: Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej, Kanadą, Australią, Argentyną, Uzbekistanem, Ukrainą, Japonią i Kazachstanem. Przygotowywane są negocjacje z Rosją. Podpisano umowy w dziedzinie badań z Rosją, Ukrainą, Kazachstanem i Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej.

Wspólnota potwierdziła również swoje silne zaangażowanie na arenie międzynarodowej, stając się stroną głównych konwencji międzynarodowych w dziedzinie jądrowej: Konwencji o ochronie fizycznej materiałów jądrowych (1991 r.), Konwencji bezpieczeństwa jądrowego (1991 r.), Wspólnej konwencji w sprawie bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami radioaktywnymi (2006 r.) oraz Konwencji o wczesnym powiadamianiu o awarii jądrowej i Konwencji o pomocy w przypadku awarii jądrowej lub zagrożenia radiologicznego (2006 r.).

Bezpieczeństwo wewnątrz Unii zależy również od bezpieczeństwa poza jej granicami. Rozpoczęcie dialogu z państwami byłego ZSRR na temat bezpieczeństwa ich elektrowni jądrowych stało się podstawą intensywnej współpracy mającej na celu poprawę bezpieczeństwa jądrowego na świecie dzięki środkom zarówno prawnym jak i technicznym. W UE współpraca ta znalazła swój wyraz w programach pomocy technicznej i współpracy z państwami Europy Środkowej i Wschodniej oraz nowymi niepodległymi państwami powstałymi w wyniku rozpadu ZSRR (Phare i Tacis), opierających się na Traktacie WE. Traktat Euratom powinien być podstawą prawną instrumentu pomocy w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, który będzie następcą programu Tacis, który był największym wkładem w poprawę bezpieczeństwa jądrowego w państwach byłego ZSRR.

Od roku 2003 Wspólnota uczestniczy w Międzynarodowym Forum „Generation IV” (*Generation IV International Forum - GIF*) i ostatnio zawarła umowę ramową dotyczącą międzynarodowej współpracy w dziedzinie badań i rozwoju systemów energii jądrowej IV generacji (*International Framework Agreement for International Collaboration on Research and Development of Generation IV Nuclear Energy Systems*). Obecnie trwają prace nad jej przystąpieniem do Wielostronnego środowiskowego programu jądrowego w Federacji Rosyjskiej *Multilateral Nuclear Environmental Programme in the Russian Federation - MNEPR*).

I na koniec Wspólnota, reprezentowana przez Komisję, zachowując swoje szczególne cechy, utrzymuje współpracę na różnych poziomach z wyspecjalizowanymi agencjami ONZ, Radą Europy i OECD, organizacjami wyraźnie wskazanymi w Traktacie. Od samego początku, a zwłaszcza od roku 1975, Wspólnota współpracuje z IAEA. Ich związki staną się bliższe w nowym światowym kontekście, w którym korzystanie z energii jądrowej wymaga połączonych wysiłków w dziedzinie bezpieczeństwa, pewności i nierozprzestrzeniania.

3. WNIOSKI I PERSPEKTYWY

Działania prowadzone od pięćdziesięciu lat pod auspicjami Traktatu Euratom mogą być uznane za bardzo pozytywne. Traktat pozwolił Wspólnocie na przeprowadzenie ważnych działań w sektorze strategicznym, zwłaszcza w odniesieniu do dostaw energii dla UE. Uznaje się, iż dokonano istotnych osiągnięć w dziedzinie badań naukowych, ochrony zdrowia,

kontroli pokojowego zastosowania materiałów jądrowych oraz stosunków międzynarodowych.

Dzięki Traktatowi Euratom Wspólnota wnosi swój wkład w postęp naukowy dzięki wsparciu badań naukowych i innowacji. Zapewnia stosowanie surowych norm bezpieczeństwa w dziedzinie ochrony ludności przed promieniowaniem i wspomaga nowe inicjatywy w dziedzinie jądrowej. Zapewnia globalne podejście do inwestycji w tym sektorze. Czuwa nad regularnymi i uczciwymi dostawami dla wszystkich użytkowników materiałów jądrowych we Wspólnocie i zapewnia ścisłą kontrolę pokojowego zastosowania materiałów jądrowych. Stała się międzynarodowym uczestnikiem w tym sektorze.

Traktat Euratom jest podstawą działań Wspólnoty związanych z cyklem energii jądrowej, ale również innymi działaniami, w których substancje radioaktywne wykorzystywane są do badań naukowych, w przemyśle lub też w medycynie (badania, zasady ochrony przed promieniowaniem itd.). W ten sposób osiągnięcia Euratom są obecne w codziennym życiu obywateli wszystkich państw członkowskich.

Od roku 1957 instytucjonalne i proceduralne aspekty Traktatu Euratom były zmieniane zgodnie ze zmianami we Wspólnotach, po Unii Europejskiej i różnych rozszerzeniach, nawet jeśli przedstawiane były, zwłaszcza przez Komisję, bardziej ambitne propozycje zmian Traktatu Euratom. Wspólnota została jednak włączona do zmian w UE i stanowi część jej pierwszego filaru. Jednak od wejścia w życie przepisów Traktatu, polityczny, ekonomiczny i technologiczny kontekst, w którym te przepisy były stosowane, wciąż się zmieniał, stwarzając nowe wyzwania i ułatwiając lub nie działania wspólnotowe. Wyjaśnia to, dlaczego niektóre przepisy były stosowane tylko częściowo. Na przykład działająca od 1960 roku Agencja Dostaw Euratom musiała w odpowiedni sposób dostosować swoje uprawnienia.

W tym względzie Komisja odgrywała wiodącą rolę, gdyż jej uprawnienia pozwalały na proponowanie i zapewnianie korzystania z możliwości Traktatu od dnia 1 stycznia 1958 r. zgodnie z potrzebami i sytuacją w UE. Komisja była wielokrotnie wspierana w swoich wysiłkach przez orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. W ostatnich latach Komisja działała w sposób szczególnie intensywny, na przykład proponując uzupełnienie wspólnotowych ram prawnych dotyczących bezpieczeństwa działalności jądrowej („pakiet nuklearny”), którego przyjęcie w Radzie wciąż nie jest możliwe z powodu braku większości kwalifikowanej. Podkreślona jeszcze przez orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie C-29/99 potrzeba takich ram prawnych była wyraźnie widoczna w trakcie ostatniego rozszerzenia UE, gdyż bezpieczeństwo jądrowe było w harmonogramie negocjacji, które doprowadziły do złożenia obietnicy wycofania z eksploatacji wielu reaktorów przy istotnym wsparciu finansowym Wspólnoty.

Długowieczność pierwszych przepisów Traktatu Euratom pokazuje aktualność wielu z nich. Jeszcze wiele lat po roku 1957 inspirowały one lub uprzedzały rozwój sytuacji w innych dziedzinach prawa wspólnotowego, na przykład takich jak przepisy Traktatu WE w dziedzinie badań nad rozwojem technologicznym (programy ramowe, wspólne przedsiębiorstwo, itd.). Podobnie nawet jeśli nie utworzono jednostki o statusie wyższej uczelni przewidzianej w Traktacie Euratom (art. 9), Komisja była siłą wiodącą utworzenia Europejskiej Sieci Kształcenia Jądrowego (ENEN – European Nuclear Education Network). Obecnie dostępny jest tytuł magistra inżyniera inżynierii jądrowej (*European Master of Science in Nuclear Engineering*). W chwili gdy Komisja proponuje rozporządzenie w sprawie utworzenia Europejskiego Instytutu Technologii na podstawie Traktatu WE, wspomniane doświadczenie w dziedzinie jądrowej może być bardzo cenne.

Inspekcje Euratomu prowadzone od roku 1960 przygotowały grunt dla inspektoratów wspólnotowych w innych dziedzinach (bezpieczeństwo lotnicze, morskie, itd.). Kolejnym dowodem są przepisy pozwalające na nadzór wspólnotowy nad radioaktywnością w środowisku i uznające równoległość wewnętrznych i zewnętrznych kompetencji Wspólnoty (art. 101).

W roku 1957 opanowanie technologii jądrowej było postrzegane jako kluczowy element tworzenia warunków dla trwałego pokoju i dobrobytu w odbudowującej się Europie i świecie naznaczonym zimną wojną. W szczególności zmniejszała ona lęk przed brakiem energii w czasie, gdy produkcja węgla malała, a zużycie ropy naftowej rosło. Lęk ten pogłębił się z powodu kryzysu suezkiego. Państwa chciały zmniejszyć swoją zależność od zewnętrznych konwencjonalnych źródeł energii, ale również swoją zależność technologiczną od bardziej zaawansowanych krajów trzecich. Te zagadnienia, choć sformułowane w inny sposób wciąż są aktualne w chwili obecnej.

Tocząca się debata na temat definicji europejskiej polityki energetycznej skoncentrowanej na konkurencyjności, bezpieczeństwie dostaw i zagadnieniach dotyczących środowiska jest dobrą okazją do zastanowienia się nad przyszłymi działaniami Euratom. W dniu dzisiejszym energia jądrowa jest rzeczywistością w UE i poza jej granicami. Obecny wyścig w poszukiwaniu zasobów energetycznych stawia nowe wyzwania przed tym źródłem energii. Traktat Euratom zawiera główne przepisy pozwalające UE na działanie w tym sektorze. Nawet jeśli nie jest on perfekcyjny, jest potrzebny UE, państwom członkowskim i obywatelom.

W przyszłości stosowanie Traktatu Euratom powinno koncentrować się na bezpieczeństwie jądrowym i pewności. Ostatnie rozszerzenia wzmocniły zróżnicowanie krajobrazu UE w dziedzinie energetyki jądrowej i konieczność wspólnego działania uwydatnione przez PINC przyjęty dnia 10 stycznia 2007 r., zwłaszcza w celu zapewnienia ochrony zdrowia i środowiska oraz unikania stosowania materiałów jądrowych we wrogich zamiarach. Wykorzystanie możliwości Traktatu Euratom w tej dziedzinie przyniesie korzyści wszystkim państwom członkowskim.

Podobnie bezpieczeństwo instalacji jądrowych i ochrona przed promieniowaniem jonizującym w krajach trzecich ma również bardzo duże znaczenie. Wkrótce zostanie wprowadzony nowy instrument współpracy międzynarodowej w tej dziedzinie oparty w całości na Traktacie Euratom.

Komisja podkreśla, że ważne jest utrzymanie postępu technicznego w dziedzinie energetyki jądrowej i wspiera rozwój najbardziej zaawansowanych ram w tym obszarze, w tym w dziedzinach bezpieczeństwa istniejących i przyszłych instalacji jądrowych, nierozprzestrzeniania, zarządzania odpadami i wycofywania z eksploatacji. Wspólnota powinna więc wciąż uczestniczyć we wspieraniu rozwoju przemysłu jądrowego i gwarantować przy wszystkich możliwych zastosowaniach radioaktywności poszanowanie najwyższych norm ochrony przed promieniowaniem, pewności i bezpieczeństwa, aby przyczynić się do podnoszenia poziomu życia obywateli UE niezależnie od wyborów energetycznych dokonywanych przez każde z państw i ponad granicami przy współpracy z krajami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi.